

Наддніпряньська Україна у 1920 році

Повернення більшовиків після розгрому Денікіна

- інтереси центру, керувалися з Москви
- видимість змін
- “Про радянську владу в Україні” – В.Ленін – обіцянки змін
- необхідність повернути Україну



Г.Петровський


Владна вертикаль:

- ревкоми замість рад
- Всеукраїнський ревком – верховна виконавча і законодавча влада, на чолі Г.Петровський (на його честь у 1926 Катеринослав перейменовано у Дніпропетровськ)

Опозиція більшовикам: група “демократичного централізму” (Т. Сапронов)

Щоб позбавитися незгодних серед однопартійців, проведена перереєстрація КП(б)У – 1/3 виключена з партії

1. Аграрне ?

- 05.02.1920 закон про землю – передача землі селянам без викупу
-  брак досвіду і реманенту

• Поміщиків виселяли

2. Націоналізація промисловості

3. Хлібна розкладка 1920:

- Продзагони вилучали продукти
- Участь армії

4. Червоний терор:

- Трибунали
- ВУНЧ
- Переслідування учасників махновського руху

Встановлення однопартійної системи

УКП (боротьбистів) - сформувалася у 1918 році після розколу УПСР (есери), групувалася навколо журналу “Боротьба”, ідеї комунізму + ідеї есерів (земля селянам, соціальна справедливість). Діячі: О.Шумський, Г. Гринько, В.Еллан-Блакитний → **у 1920 під тиском більшовиків злилися з КП(б)У**

Наслідки Громадянської війни. Впровадження НЕП (Нової Економічної Політики)

1921 більшовики остаточно захоплюють владу в Україні

Колапс економіки
через наслідки
Громадянської війни і
політики “воєнного
комунізму” –
неможливість
централізованого
управління
економікою і
зруйнування товарно-
грошової системи

Голод 1920-21 років
в Україні і Поволжжі
(єдиний голод, який
більшовики визнали й
прийняли допомогу
від інших країн)


- використовують як
привід для конфіскації
майна церкви

1920 VII Всеросійський
з'їзд рад → план
електрифікації Росії
(**ГОЕЛРО**) →
будівництво
електростанцій
(Дніпровська ГЕС)
*В.Ленін “Комунізм – це
радянська влада +
електрифікація всієї країни”*

1. 😡 селян, повстання проти “воєнного комунізму”, продрозгорсткі, діяльності «комнезамів» - комітетів незаможних («комбеды» - комитеты бедноты)
2. Репресії більшовиків викликають нові протести
3. 😡 робітників → страйки з гаслами “ради без більшовиків”
4. 1921 Кронштадський заколот: проти більшовиків виступає армія і флот → найбільша загроза більшовицькій владі



15.03.1921 X з'їзд РКП (б) постановою «Про заміну розкладки натуральним податком» – перехід до “Нової Економічної політики” (НЕПу)

- Заміна продрозкладки проподатком (фіксований, < за розкладку)
- Можливість продавати решту врожаю → економічний стимул
- Впроваджені різні форми власності (приватна, акціонерна, кооперативна)
- Частина націоналізованих підприємств передається в оренду (головні галузі у державній власності) 

- Відмова від примусової трудової мобілізації
- Принцип госпрозрахунку – виробнича самостійність, можливість розпоряджатися частково коштами підприємства
- Децентралізація - державні підприємства об'єднувалися у трести («Донвугілля», «Цукротрест»)
- Введена стабільна валюта – золотий червонець
- Легалізована торгівля



Особливості НЕПу в Україні

- впроваджено пізніше ніж в інших частинах країни (Україна – житниця, треба «викачати» зерно)
- продподаток на Україні був вищий ніж в інших частинах (іноді = всьому зерну, яке збирали)
- нехтування інтересами селян
- з селянськими повстаннями і національно-демократичним рухом

Суперечливість НЕПу

Базується на 2-х несумісних принципах: ринкові відносини в економіці, плюралізм (різноманіття) форм власності і господарського укладу та монополією більшовиків на владу, однопартійній системі, командно-адміністративних методах управління
→ НЕП для більшовиків лише спосіб утримати владу

Наслідки НЕПу

- ↑ торгівлі, с/г, промисловості, укріплення фінансової системи
- “Непмани”
- Активізація зовнішньої політики, контакти з іншими країнами
- Кризи НЕПу:
- різка підвижка цін через припинення державного регулювання
- ↑ безробіття через відмову від примусової мобілізації